

Dlaskův statek oživí se svatováclavskou zábavou i loutkové divadlo

18.9.2023 - Jan Mikulička | Krajský úřad Libereckého kraje

„Kolegové z Muzea Českého ráje připravují již tradičně pro návštěvníky Dlaskova statku skvělý program, který představuje nejrozličnější tradice lidové kultury. Nepochybuji o tom, že i tentokrát bude mít Svatováclavské posvícení velkou návštěvu,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

V expozici Dlaskova statku bude možné nahlédnout do světnice, komory i dalších prostor, ve kterých probíhaly přípravy na posvícenskou hostinu, v dílně budou děvečky péci posvícenský koláč. *„Dvůr Dlaskova statku ožije řemeslným jarmarkem, který nabídne rozličné výrobky, pokrmy z masa i těsta a různé pamlsky. Na podiu vystoupí tak, jako tomu bývalo kdysi, komedianti a loutkáři. To, jak se dříve v hospodách o posvícení muzicírovalo, zpívalo a tancovalo, předvede folklorní soubor Horal z Vrchlabí,“* doplnila Vladimíra Jakouběová, etnografka a emeritní ředitelka turnovského muzea.

Významnou součástí programu Svatováclavského posvícení je Loutkářská pouť, která je oslavou 45. výročí založení loutkového divadla Na Židli z Turnova. Od roku 1978 soubor zpracoval a hrál 56 inscenací a krátkých scének, které ve své historii několikrát reprízoval. Svá představení hraje soubor převážně maňásky, ale v minulosti to byly také marionety, javajky či různé předměty.

Program Svatováclavského posvícení a Loutkářské pouti na Dlaskově statku

10.30 LS Čmukaři Turnov – Čert to vzal (od 3 let, 45 min.)
11.30 LS Na Židli Turnov – Červená Karkulka (od 3 let, 30 min.)
12.30 Folklorní soubor Horal Vrchlabí – Písňe o lásce
13.30 Lidový loutkář Jiří Polehňa Hradec Králové – Jak šel Slávek do světa (od 4 let, 35 min.)
14.00 Folklorní soubor Horal Vrchlabí – Řemeslnické písňe
14.30 LD Spojáček Liberec – O zakleté labuti (od 4 let, 35 min.)
15:00 JenTakBand (blues-jazz), Liberec
15.30 LD Maminy Jaroměř – Rumpalcák a princeznička (od 3 let, 25 min.)
16.00 JenTakBand (blues-jazz), Liberec
16.30 LS Vozichet Jablonec nad Nisou, Ruda Hancvencl – V jednom lese, v jednom domku (od 8 let, 30 min.)

Svatováclavské posvícení je již tradiční slavností, která se dříve konala u příležitosti posvěcení místního kostela nebo svátku jeho patrona. Posvícení však nemělo pouze tento význam. Obyvatelé venkova o posvícení zároveň oslavovali ukončení hlavní sklizně. Tomu také odpovídaly i přípravy na tento svátek. Bylo třeba vyzdobit místní kostel, upravit náves a místa pro tanec, uklidit v hospodářských staveních, nachystat nové sváteční oblečení.

Nakupovalo se vše, co bylo potřeba na velkou hostinu. Káva, koření, hrozinky, likér zvaný rosolka i bečky piva. K posvícenským hostinám se zvali příbuzní, sousedé, domácí i přespolní. Bylo zvykem, že s pozváním hospodyně posílaly v ošatce koláče, řečené zváče. Počet i druh koláčů se při pozvání z druhé strany oplácel.

V domácnostech se připravovala celá řada jídel, zabíjelo se prase i drůbež. K hlavním chodům nedělní posvícenské hostiny patřila husa se žemlovým či bramborovým knedlíkem a dušeným zelím. Než se dostala na stůl, dostávali stolovníci kaldoun – husí vývar s drůbkou a malými knedlíčky.

Na závěr hostiny se podávaly posvícenské koláče s tvarohem, povidly, ořechy, jablky a mákem. Velké či malé, kulaté, takzvané očkaté, obdélníkové skládané neboli drcny či skládanky s několika druhy mazání. A taky vysoké velké kulaté koláče ze dvou placek spojených nádivkou, z kynutého těsta zadělaného máslem a smetanou. Ty se navrchu zdobily figurkami z těsta. Přesto, že jídla bylo dost, koláče se vždy považovali za vrchol hostiny. Obdarovávali se jimi přátelé i sousedé, kteří přišli na návštěvu.

Tradiční lidové posvícení ještě v 19. století představovalo nejméně třídní akci, která každý večer vrcholila taneční zábavou v místní hospodě. V neděli se obvykle konala taneční zábava pro mládež, která se často protáhla až do rána, někdy dokonce až do pondělního dopoledne. V pondělí bývala na návsi pouť, po níž večer následovala další taneční zábava, které se říkalo Zlatá hodinka. Ta byla spojená se vzpomínkou na zemřelé. Účastnili se jí všichni osadníci a trvala tak dlouho, dokud hořela svíce, zapálená při prvním tanečním kousku.

Poslední taneční zábava, Sousedská, se odehrávala v úterý a byla určena hlavně pro ty starší. Proto při ní hrávala pomalejší hudba. Posvícení také bylo svátkem, při kterém se více než kdy jindy dostávali obyvatelé venkova do kontaktů s okolním světem. Do obce přijížděli se svým zbožím podomní kramáři, perníkáři a cukráři, písničkáři, komedianti i loutkáři, na návsi vystupovali kočovní artisté se svými čísly.

<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/dlaskuv-statek-ozivi-se-svatovaclavskou-zabavou-i-loutkove-divadlo-n1149471.htm>